

Leirbakkdalen, Lierne kommune – vurdering av naturverdier ifbm. tilbud om frivillig vern av skog

Tom H. Hofton

Leirbakkdalen, Lierne – vurdering av naturverdier ifbm. tilbud om frivillig vern av skog

Forfattere: Tom H. Hofton

Publisert: 30.12.2024

Antall sider: 14 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Miljødirektoratet

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Hofton, T. H. 2024. Leirbakkdalen, Lierne – vurdering av naturverdier ifbm. tilbud om frivillig vern av skog. Biofokus-rapport 2024-143. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Fra ulike deler av Leirbakkdalen. Fotos: Tom H. Hofton

Biofokus rapport 2024-143

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-452-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Biofokus (ved Tom H. Hofton) har på oppdrag for Miljødirektoratet foretatt befaring av et større skogområde vest for Kvelia i Lierne kommune, Trøndelag, for å få en foreløpig vurdering av naturkvaliteter ifbm. tilbud om frivillig vern av skog i området.

Oslo, 30.12.2024

Tom H. Hofton

Sammendrag

Biofokus (ved Tom H. Hofton) har på oppdrag for Miljødirektoratet foretatt befaring av et større skogområde vest for Kvelia i Lierne kommune, Trøndelag, for å få en foreløpig vurdering av naturkvaliteter ifbm. tilbud om frivillig vern av skog i området.

Området består av ei lang nord- til nordøstvendt lside med granskog, bjørkeskog, myrer og øverst noe lavalpine fjellheier. Området har viktige naturkvaliteter knyttet til både naturskog og rike skogtyper (særlig høgstaudeskog), i tillegg moderate kvaliteter knyttet til fjellbjørkeskog og lavalpin sone, men (klart) svakere enn en del andre skogområder i regionen.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
2	Resultater.....	7
2.1	Områdebeskrivelse	7
2.2	Naturkvaliteter	8
2.3	Vernemangler	9
2.4	Avgrensning	9
3	Referanser	16

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Biofokus (ved Tom H. Hofton) har på oppdrag for Miljødirektoratet foretatt befaring av et større skogområde vest for Kvelia i Lierne kommune, Trøndelag, for å få en foreløpig vurdering av naturkvaliteter ifbm. tilbud om frivillig vern av skog i området.

2 Resultater

2.1 Områdebeskrivelse

Området ble undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) 24.-26.8.2024, under gode forhold. Det er ikke avgrenset naturtypelokaliteter (NiN- eller Hb13-basert), eller MiS-figurer, i området (Naturbase 2024). I østre deler gjorde Steinar Vatne en del artskartlegging 12.7.2024 (Artskart 2024).

Området ligger i Leirbakkdalen vest for Kvelia, nord i Lierne kommune. Det består av ei lang, nord- til nordøstvendt lise, som strekker seg fra ca. 440 moh. i dalbunnen (delvis helt ned til Leirbakkkelva), via lange gran- og bjørkeskogskledte slake lisider, opp til snaufjellet med Spjetfjellet (768 moh. i øst) og Løysmundhaugen (781 moh.) i vest. Liene er gjennomført av en rekke mindre bekkedaler. Det meste av området har mektige løsmasseavsetninger, som gir seg utslag bl.a. ved at en del av bekkedalene i nedre deler er ravinert (erodert ned i finkornete løsmasser). Bare i de aller bratteste partiene i øvre deler av skogliene, og over skoggrensa, er det eksponert berggrunn. Tilnærmet hele skogarealet tilhører nordboreal sone, mens snaufjellet ligger i lavalpin sone.

Granskog dominerer nedre deler av liene (opp til ca. 520-540 moh.), høyere oppe er det bjørkeskog, og videre oppover også en del glissen krattskog i en bred overgangssone opp mot snaufjellet. Også på mer eller mindre flatt terreng i dalbunnen dominerer bjørk (særlig på våt høgstaudemark). Bjørk inngår også vanlig i granskogen, flere steder i betydelig grad, og det inngår også en god del rogn og mer lokalt selje. Furu er sjelden.

Generelt er rike skogsamfunn vanlige, og dominerer betydelige arealer både i gran- og bjørkeskogen. Rike skogsamfunn er best utviklet i østre deler av området. Særlig høgstaudeskog er vidt utbredt og dekker store arealer, denne er mange steder frodig og av rik utforming, spesielt i ravinerte bekkedaler. På noe tørrere mark er det også en del mer eller mindre godt utviklet «lågstaudeskog» (tørkeutsatt høgstaudeskog), som enkelte steder viser overgang mot kalkgranskog og kalkbjørkeskog. Denne er imidlertid ikke godt utviklet (sammenliknet med en del andre områder i nordøstre Lierne). Unntaket er mindre arealer i Støseterlia og Gamseterlia, hvor det står ganske godt utviklet «lågstaude-kalkgranskog». Enkelte steder i de bratteste partiene (først og fremst Støseterlia i øst, samt den bratte nordvendte lia i skoggrensa nord for Vardfjellet) stikker kalkrike bergskrenter fram i dagen. På slakere mark går høgstaudeskogen mange steder over i mer eller mindre rike sumpskoger, som er vanlig særlig nederst i lisida, og på mer eller mindre flat mark ut mot Leirbakkkelva er det også flommyrarealer (ofte dominert av bjørk). Rike skogsamfunn står i mosaikk med blåbærskog og blåbærfuktskog, som også er vanlige vegetasjonstyper i området, og en del steder (særlig på litt framstikkende terreng) dekker store sammenhengende arealer.

Fjellbjørkeskogen er også på store arealer rik, mye er en mosaikk av høgstaudeskog, intermediær lågurtskog og tørkutsatt høgstaudeskog. Mindre partier har også innslag av grunnlendt, velutviklet «lågstaude»-kalkbjørkeskog, men dårligere utviklet og på mindre arealer enn bl.a. omkring Limingen-Tunnsjøen (der slik skog er særlig godt utviklet i fjellbandet mellom Tunnsjøen og Limingen).

Vestre del av liene (som er slakest) samt ned mot dalbunnen, er det betydelige arealer myr. Disse er hovedsakelig bakkemyrer, vekslende fra fattig til rik, med overvekt av intermediær rikhet.

Over skoggrensa er det i hovedsak fattig til intermediær fjellhei- og lesidevegetasjon, med et sterkt preg av høy humiditet og store snømengder som ligger lenge utover sommeren. Enkelte steder nordvendte «gryter» og bekkesøkk er det også tendenser til svake snøleier. Over skoggrensa inngår enkelte partier åpne rasmarks- og delvis snøleie-enger, særlig i tilknytning til bratte nordhellinger og små bekkekløfter nord for Vardfjellet. Disse er rike, men ikke like rike som det som finnes bl.a. på Storfjellet mellom Limingen og Tunnsjøen.

Storparten av skogen i området er naturskog som ikke er nevneverdig påvirket i nyere tid. Denne er imidlertid på storparten av arealet mer eller mindre tydelig preget av gamle dagers gjennomhogster og plukkhogster, og er derfor mange steder fattig på trær av høy alder (mangler på store arealer), og med bare moderate mengder dødved (og svak kontinuitet, med læger mest i tidlige nedbrytningsstadier samt noen få gamle rest-elementer). Det er også partier med sterkere preg av gammel kulturpåvirkning (seterbruk, beite, hogst), der skogen har høyt innslag av bjørk (suksesjon), bl.a. i deler av Støseterlia. Langs elva dominerer en del steder bjørk fullstendig, antakelig delvis et produkt av påvirkning (beite, hogst). Det er likevel godt innslag av grovvokst bjørk, og også gammel rogn er vanlig i området (men som de aller fleste andre steder i Trøndelag sterkt gnagd av elg, og mange av de eldre rognetrærne er døde eller døende).

Mindre partier har større innslag av gamle trær og dødved, og kontinuitet i dødved. Dette gjelder særlig et større areal på østsiden av Malendalen, hvor deler av skogen i øvre deler er urskogs nær. Også i vestre del av Støseterlia er det urskogs nær skog, og langs Seterbekklia nordvest i området, samt i deler av Gamseterlia i øst, har ganske godt utviklet gammel naturskog. Her finnes bl.a. gammel skjørtegran og stedvis mye dødved.

Særlig i midtre deler av liene er det i nedre deler også endel nyere hogstpåvirkning, i form av yngre og middelaldrende skog kommet opp etter eldre flatehogst, og enkelte nyere hogstflater og arealer med gjennomhogd skog. Disse har en del naturlig foryngelse. De største slike arealer er vestsiden av Malendalen, langs nedre del av Godmyrbekken, samt vest for Furumyrin.

2.2 Naturkvaliteter

Dette er et relativt stort område som er uten nyere inngrep foruten noen partier yngre skog og hogstflater, gammelskog og naturskog dominerer, og store arealer har rike skogsamfunn. Området har således kvaliteter knyttet både til relativt stort areal sammenhengende gammelskog/naturskog (selv om området ikke har storområde-funksjonalitet), naturskog, og rike skogtyper. Skogen er imidlertid i hovedsak betydelig preget av gamle dagers gjennomhogster, med begrenset innslag av trær av høy alder og dødved, og begrenset kontinuitet. Naturskogs-kvalitetene er særlig konsentrert til de mindre partiene med gammel naturskog (som enkelte steder nærmer seg urskogs-karakter), her inngår også kravfulle arter (men i lav tetthet). Av rike skogtyper har området betydelige kvaliteter knyttet til rik høgstaude-skog (både granskog og bjørkeskog), i tillegg inngår moderat utviklet «kalkskogs nær» granskog og bjørkeskog, men området mangler godt utviklet kalkskog. Det inngår også moderat utviklede kvaliteter knyttet til rik fjellbjørkeskog og rike lavalpine miljøer (men ikke i spesielt høy grad).

Artsmangfoldet framstår som «moderat» rikt regionalt sett (sammenliknet med andre liknende skogområder i regionen). Naturskogs-arts-mangfoldet er mange steder begrenset til spredte forekomster av et mindre utvalg relativt vanlige arter (som gubbeskjegg, sukkernål, rustdoggnål, mye skrubbenever, sparsomt lungenever), svartsoneskjegg, mens mer kravfulle arter er sjeldne i området og begrenset til de mindre arealene med gammel naturskog. Her er påvist sparsomme forekomster av taigabendellav (EN), grandråpelav (EN), trollsotbeger (VU), gråstobeger (VU), lærskivelav (VU), og fjellgrankjuke (VU). Skorpeglye (*Rostania occulta* coll.) (VU) er ganske vanlig på eldre rogn i området (som i en del andre høyereliggende skogområder i regionen). Deler av de nevnte «kalkskogs nære» granskogene øst i området har en stedvis rik mykorrhizasopp-funga, påvist er bl.a. stålblå slørsopp, slørsvokssopp (*Hygrophorus purpurascens*) (VU) og mørkfibret vokssopp (*H. inocybiformis*) (VU), men habitatkvalitetene for mer eksklusive kalkgranskogssopper er klart svakere enn i en del andre områder i nordøstre Lierne. Karplantefloraen er generelt rik på typiske arter for de aktuelle naturtypene, med mange arter tilknyttet høgstaude-skog, rike bekkkanter, rikere sumpskog, etc. I fjellbandet (først og fremst i små rasskrenter og svake snøleiepregete arealer) inngår også arter som tvillingsiv (NT), fjellrapp, fjellhvitkurle, dvergsoleie (NT), brearve. Til sammen er påvist 16 rødlistearter i området (2 karplanter (begge NT), 9 lav (2 EN, 4 VU, 3 NT), 3 vedsopp (1 VU, 2 NT) og 2 mykorrhizasopp (begge VU)). Dette er et relativt moderat antall sammenliknet med en del andre liknende områder i regionen.

Området har viktige naturkvaliteter, men både mht. naturskogskvaliteter og rike skogtyper ligger det i mellomsjiktet av slike områder i regionen, og det kommer ikke opp mot en god del andre områder i regionen mht. verken naturskogskvaliteter, rikskogs-kvaliteter, eller arts mangfold.

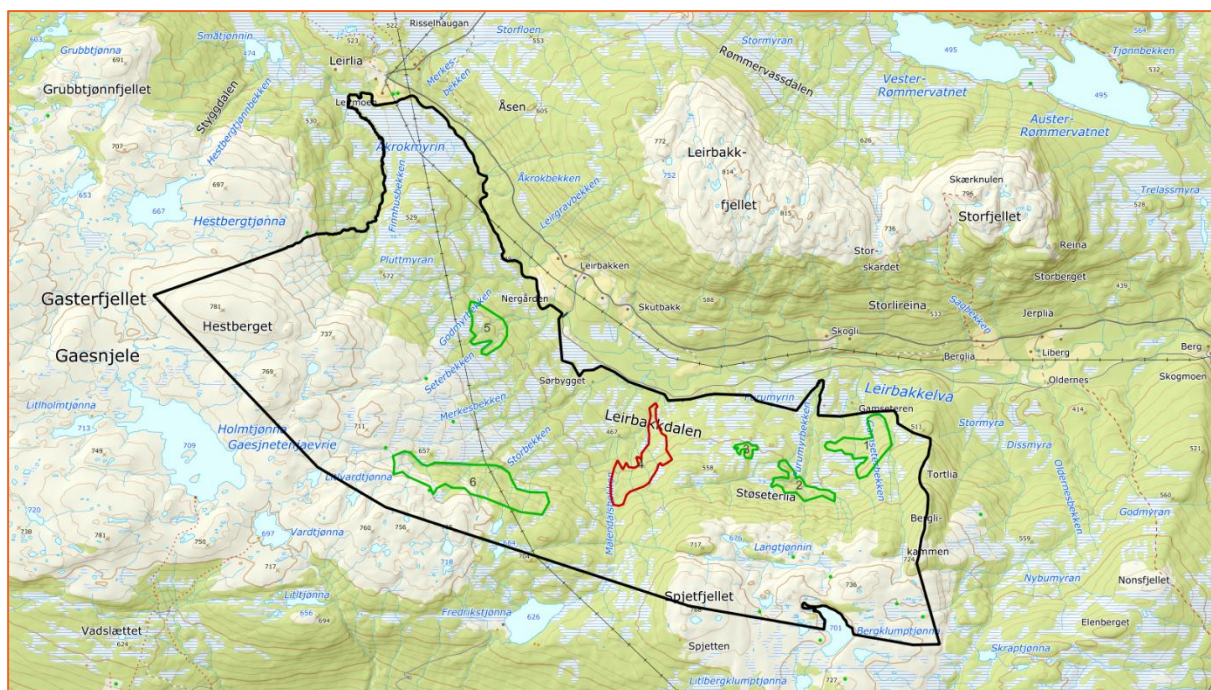
2.3 Vernemangler

Mht. vernemangler er det først og fremst det store arealet med rik høgstaudegranskog (NT) som utmerker seg. Dette er en viktig generell mangel i skogvernet. Av andre skogvernemangler og mangelnaturtyper, inngår (1) gammel gran-naturskog, (2) rik «kalkskogsnær» granskog og bjørkeskog, og (3) i mindre grad også rikere sumpskog. Området vil også kunne bidra til å øke den generelle verneandelen i en svært viktig kjerneregion for gammel granskog.

Imidlertid er området (klart) svakere enn en del andre skogområder i regionen (nordøstre Lierne), både mht. naturskogskvaliteter, og rikskogskvaliteter (sistnevnte særlig fordi området mangler godt utviklet kalkgranskog), og arts mangfoldet er heller ikke spesielt rikt sammenliknet med en del andre skogområder i Lierne (kravfulle arter opptrer sparsomt og på relativt små deler av området).

2.4 Avgrensning

Området er godt arrondert, ved at det fanger opp det meste av spennvidden fra elva i dalbunnen til snaufjellet/vannskillet på sørvestsiden. Tilnærmet hele den lange lisida er dermed inkludert, noe som utgjør en velfungerende økologisk enhet. Imidlertid synes det å være ytterligere arealer verdifull skog også videre østover (Tortlia-Stormyrbekken-Dissmyra (med bl.a. flere funn av taigabendellav) (Artskart 2024)).

Figur 1. Undersøkt område (svart strek), med DN13-lokaliteter/kjerneområder (rød: A-verdi, grønn: B-verdi).

Figur 2. Lia i midtre-østre del av Leirbakkdalen.

Figur 3. Parti fra indre del av Leirbakkdalen, med Leirbakkelva.

Figur 4. Høgstaudegranskog er vanlig i området.

Figur 5. Rik granskog i Gamseterlia.

Figur 6. Deler av den rike granskogen er «kalkskogs nær».

Figur 7. Rik skog med framstikkende kalkberg i Støseterlia.

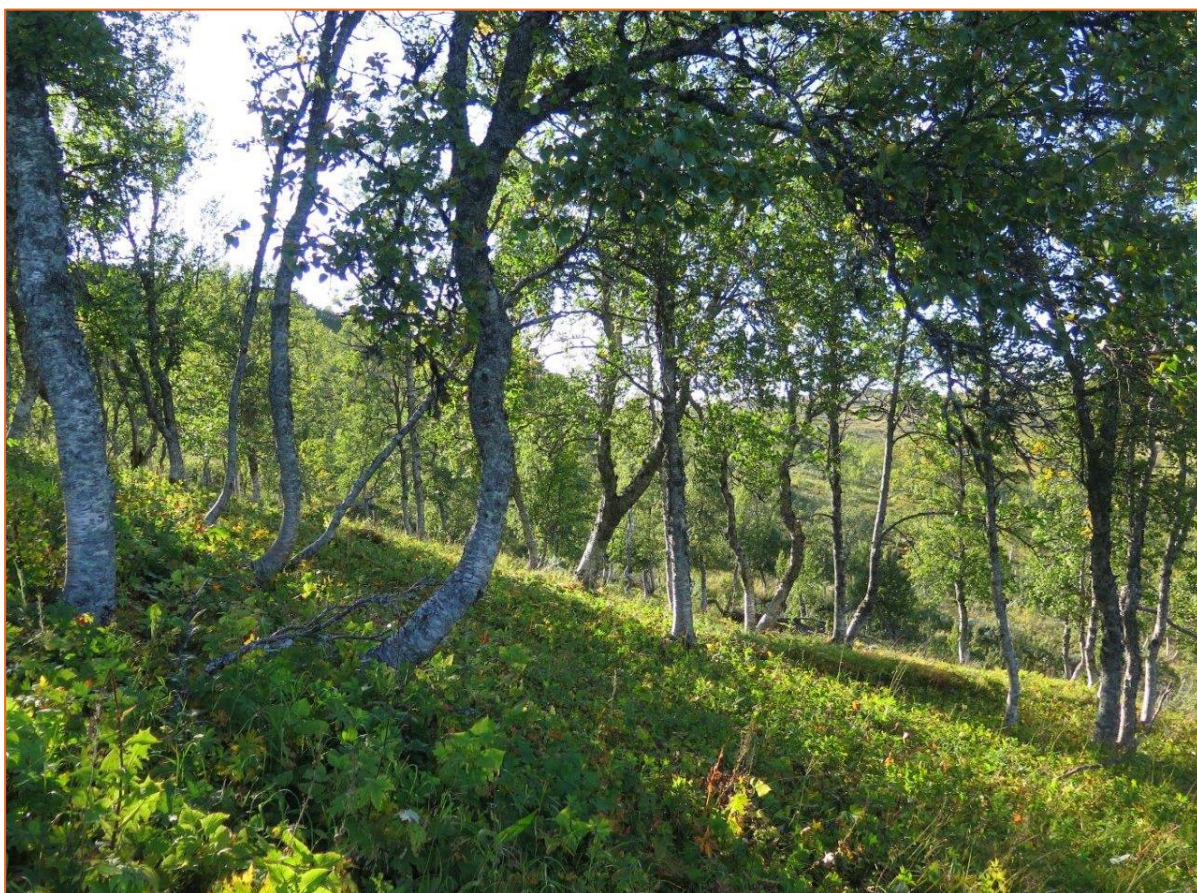
Figur 8. Gammel naturskog er ikke vanlig i området, men forekommer bl.a. på østsiden av Malendalen.

Figur 9. Glissen fjellskog opp mot skoggrensa.

Figur 10. Frodig bjørkeskog på flompåvirket mark nederst mot Leirbakkelva.

Figur 11. Rik «kalkskogsner» bjørkeskog nord for Vardfjellet.

Figur 12. Rike lavalpine lesidesamfunn nordvest for Vardfjellet.

3 Referanser

Artsdatabanken & GBIF Norge 2024. Artskart, internett. <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Miljødirektoratet 2024. Naturbase, internett: <https://kart.naturbase.no/>

Biofokus

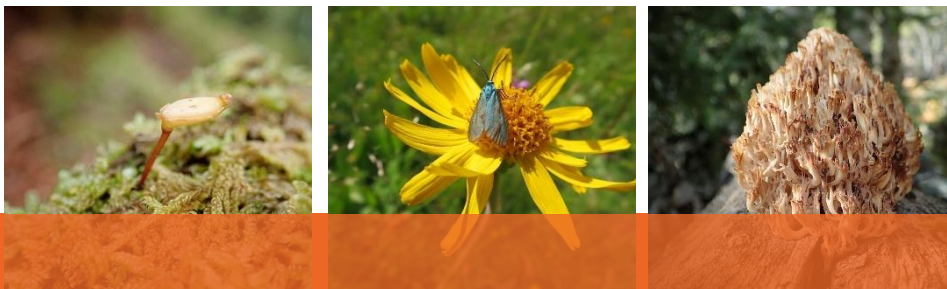
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024-143
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-452-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no